

فصل بیست و دوم

حساب های استانی

مقدمه

حساب های منطقه ای مجموعه ای از اطلاعات آماری است که به صورت جامع و هدفمند، مطالعه کمی و منظم فعالیت های اقتصادی یک منطقه مشخص را در یک دوره زمانی معین که به طور معمول یکسال است، امکان پذیر می سازد. مهمترین شاخص این حساب ها، محصول ناخالص داخلی منطقه (GDP) می باشد.

مرکز آمار ایران در اولین اقدام، تهیه و تدوین حساب های منطقه ای سال ۱۳۷۶ شش استان از جمله استان خراسان را در دستور کار خود قرار داد. بدنبال آن حساب های منطقه ای سال ۱۳۷۷ و ۱۳۷۸ در سطح وسیع تر برای دوازده استان تهیه گردید. باتوجه به الزامات قانون برنامه سوم و ضرورت حرکت به سوی برنامه ریزی منطقه ای، از سال ۱۳۸۰ تهیه حسابهای منطقه ای سال ۱۳۷۹ کلیه استان ها در برنامه کار مرکز آمار ایران قرار گرفته و تا کنون بطور مستمر ادامه دارد. لازم به ذکر است اختلاف برخی از ارقام با سالنامه های قبل، به دلیل تجدید نظری است که توسط سازمان ذی ربط انجام شده است. در این فصل از سالنامه، جداول حسابهای منطقه ای استان از نشریات مرکز آمار استخراج شده است.

تعاریف و مفاهیم به کار رفته در این فصل به

شرح زیر است:

ارزش افزوده: ارزش افزوده، ارزش اضافی ایجاد شده در جریان تولید است. تفاوت بین ارزش ستانده و مصرف واسطه در هر فعالیت اقتصادی را ارزش افزوده ناخالص می گویند. پس از کسر مصرف سرمایه ثابت از ارزش افزوده ناخالص، ارزش افزوده خالص به دست می آید.

ستانده: ستانده هر واحد تولیدی، کالاها و خدماتی است که در آن واحد تولید شده و برای استفاده در دسترس قرار می گیرد. سهمی از کالا و خدمات که تا پایان دوره حسابداری به صورت ناتمام یا کار در جریان ساخت، باقی مانده باشد، جزء ستانده واحد به حساب می آید. کالا و خدماتی که در یک واحد در دوره حسابداری معین تولید و در همان دوره در دیگر فرآیندهای تولید آن واحد مصرف می شود، جزء ستانده آن واحد منظور نمی گردد.

مصرف واسطه: عبارت است از ارزش کالاها و خدمات مصرف شده در جریان تولید، به استثنای مصرف سرمایه ثابت. مصرف کالاها و خدمات نظیر مواد اولیه، برق، آب، سوخت، لوازم التحریر، ارتباطات، حمل و نقل، تعمیرات جزئی ساختمان و ماشین آلات و امثال آنها مصارف واسطه محسوب می شود.

مصرف سرمایه ثابت : عبارت است از کاهش ارزش جاری موجودی دارایی های ثابت که در اثر از بین رفتن فیزیکی، از مد افتادگی عادی و حوادث معمولی در دارایی های تحت مالکیت و مورد استفاده یک تولید کننده در یک دوره حسابداری پدید می آید. مصرف سرمایه ثابت جزء هزینه های تولید است ولی مصرف واسطه محسوب نمی شود. این هزینه شامل ارزش دارایی های ثابت تخریب شده در نتیجه جنگ یا حوادث استثنایی که به ندرت پیش می آیند از قبیل بلایای طبیعی عمده نمی شود.

محصول ناخالص داخلی : محصول ناخالص داخلی نتیجه نهایی فعالیت اقتصادی واحدهای تولیدی مقیم یک کشور در یک دوره زمانی معین است. محصول ناخالص داخلی به سه روش تولید، هزینه و درآمد محاسبه می شود.

مالیات بر تولید و واردات : مالیاتی که بر کالاها و خدمات، در زمانی که تولید شده اند، فروخته شده اند یا به مصارف دیگری رسیده اند و یا از

خارج وارد شده اند، تعلق می گیرد. مالیات بر تولید و واردات منطبق با واژه سنتی مالیاتهای " غیر مستقیم " است.

قیمت بازار : قیمت بازار عبارت است از قیمت متداول بازار برای کالاها و خدمات که شامل خالص مالیات های غیر مستقیم نیز می شود.

گزیده ی اطلاعات

در سال ۱۳۸۷ محصول ناخالص داخلی استان به قیمت بازار حدود ۱۷۱/۷ هزار میلیارد ریال بوده است که نسبت به سال ۱۳۸۶ دارای رشدی معادل ۱۵/۹ درصد می باشد.

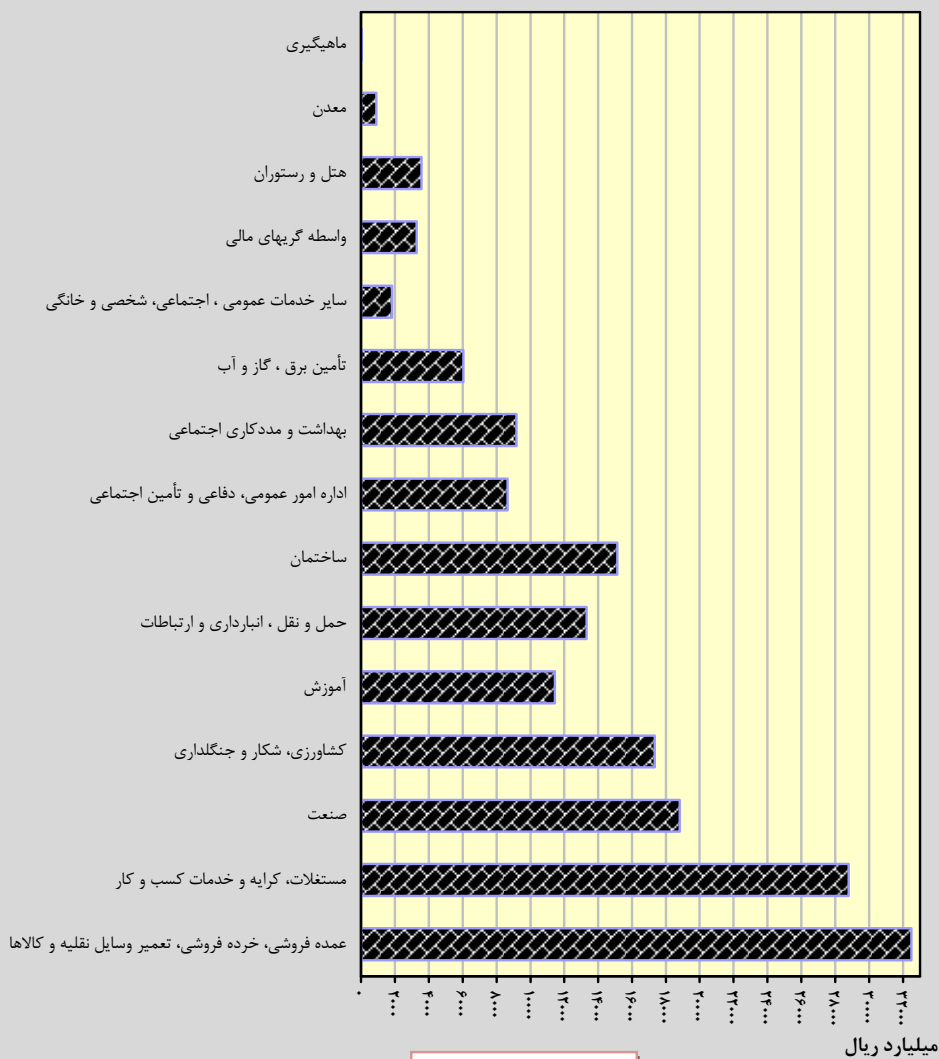
در سال ۱۳۸۷ بیشترین سهم ارزش افزوده فعالیت های اقتصادی در محصول ناخالص داخلی به ترتیب مربوط به بخش عمده فروشی، خرده فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاها (۱۹/۰۲٪)، مستغلات کرایه و خدمات کسب و کار (۱۶/۸۵٪)، صنعت (۱۱/۰۱٪) و کشاورزی، شکار و جنگلداری (۱۰/۱۵٪) بوده است.

۱-۲۲- ارزش افزوده بخش های عمده اقتصادی و محصول ناخالص داخلی به قیمت بازار
(میلیون ریال)

شرح	۱۳۸۰	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۷
ارزش افزوده	۴۶۰۷۱۷۹۱	۷۵۲۵۵۶۷۰	۹۲۰۸۱۴۶۸	۱۱۶۵۹۶۶۶۱	۱۴۶۳۳۶۵۱۷	۱۷۰۸۵۹۸۲۱
کشاورزی، شکار و جنگلداری	۷۷۰۷۶۴۷	۱۰۶۳۶۷۵۲	۱۱۰۴۵۳۰۰	۱۳۹۴۰۱۳۰	۱۹۸۶۹۰۸۱	۱۷۳۴۲۱۱۴
ماهیگیری	۴۷۲۳	۱۱۹۵۹	۱۵۲۰۸	۲۰۵۷۹	۳۰۶۶۳	۳۸۶۴۹
معدن	۳۶۲۲۸۴	۶۲۶۰۱۲	۶۵۹۳۶۶	۶۱۳۶۱۹	۷۴۶۸۸۲	۹۰۵۵۱۹
صنعت	۵۱۹۰۴۱۹	۸۵۵۰۱۶۶	۱۰۹۸۸۲۴۱	۱۴۵۹۶۰۱۴	۱۵۹۰۹۹۴۵	۱۸۸۰۸۰۹۵
تأمین برق، گاز و آب	۱۰۵۲۵۹۸	۲۶۴۶۸۲۶	۳۰۳۱۹۰۱	۴۱۶۸۸۶۹	۵۱۵۳۱۱۷	۶۰۴۰۰۶۲
ساختمان	۲۵۱۵۹۸۲	۵۱۰۹۷۱۵	۶۹۶۲۶۳۳	۷۸۵۸۶۶۹	۱۲۷۷۶۴۰۲	۱۵۱۲۱۱۰۸
عمده فروشی، خرده فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاهای	۹۴۵۶۶۰۲	۱۵۳۹۹۷۱۷	۱۸۹۸۲۷۶۳	۲۲۴۶۰۲۲۷	۲۶۹۸۰۲۵۶	۳۲۵۰۵۷۸۷
هتل و رستوران	۸۷۴۱۸۷	۱۵۶۱۳۹۴	۱۷۶۴۴۰۸	۲۰۹۸۶۹۸	۲۷۱۰۲۸۷	۳۵۷۵۸۶۴
حمل و نقل، انبارداری و ارتباطات	۳۹۰۸۵۷۸	۵۷۹۷۰۵۷	۶۳۲۰۳۸۰	۸۲۷۴۹۷۵	۱۰۲۶۳۹۶۰	۱۳۳۲۱۰۳۷
واسطه گری های مالی	۶۳۹۲۰۹	۱۴۸۲۶۴۲	۱۸۸۹۱۱۸	۲۳۳۴۵۲۲	۲۹۲۲۷۲۴	۳۲۹۸۹۸۵
مستغلات، کرایه و خدمات کسب و کار	۵۸۱۳۸۳۹	۱۰۶۹۰۷۸۰	۱۲۸۶۴۶۱۱	۱۶۹۰۸۴۳۹	۲۳۱۴۵۰۴۹	۲۸۷۹۵۸۵۰
اداره امور عمومی، دفاعی و تأمین اجتماعی	۳۲۰۳۴۲۳	۴۱۰۶۰۳۰	۴۹۲۵۰۹۸	۶۴۳۰۲۰۹	۶۸۷۸۸۸۷	۸۶۵۸۹۳۱
آموزش	۲۵۹۸۴۸۴	۳۹۷۸۸۱۰	۶۴۵۱۳۶۴	۸۹۲۸۷۷۵	۸۳۷۲۴۹۳	۱۱۴۴۸۱۲۳
بهداشت و مددکاری اجتماعی	۱۸۸۶۰۷۵	۳۳۴۲۸۰۳	۴۴۶۱۰۹۰	۵۴۲۸۹۷۲	۷۵۱۵۶۰۷	۹۱۶۷۲۵۲
سایر خدمات عمومی، اجتماعی، شخصی و خانگی	۸۵۷۷۳۹	۱۳۱۵۰۰۷	۱۷۲۶۹۸۸	۲۵۳۳۹۶۴	۳۰۶۱۱۶۵	۱۸۳۳۴۴۶
خالص مالیات بر واردات	۱۹۸۷۱۰	۴۹۴۰۱۴	-۲۲۸۷۵۹	-۴۵۹۸۵۵	۱۷۷۷۸۸	۸۶۶۳۶۰
محصول ناخالص داخلی به قیمت بازار	۴۶۲۷۰۵۰۰	۷۵۷۴۹۶۸۴	۹۱۸۵۹۷۰۹	۱۱۶۱۳۶۸۰۶	۱۴۸۱۰۳۳۰۵	۱۷۱۷۲۶۱۸۱

مأخذ - مرکز آمار ایران. (ر. پ).

۱ - ۲۲ - ارزش افزوده بخش های عمده اقتصادی استان خراسان رضوی : ۱۳۸۷

۲ - ۲۲ - ستانده بخش های عمده اقتصادی (میلیون ریال)

شرح	۱۳۸۰	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۷
جمع	۷۶۴۹۶۰۳۷	۱۲۴۷۱۳۲۸۶	۱۵۰۴۲۰۱۵۶	۱۹۱۶۸۲۵۷۵	۲۳۳۲۵۱۷۰۰	۲۹۲۷۰۶۴۷۱
کشاورزی، شکار و جنگلداری	۱۲۷۵۹۴۱۳	۱۷۶۰۹۱۵۸	۱۸۱۴۳۳۰۸	۲۳۰۹۱۹۷۴	۳۲۲۲۳۷۷۵	۳۰۸۳۶۳۷۱
ماهیگیری	۹۷۳۵	۱۸۷۷۱	۲۳۵۳۷	۳۲۰۹۱	۴۸۳۷۰	۶۰۰۹۶
معدن	۴۲۴۳۰۰	۷۱۶۵۲۰	۷۷۱۷۸۴	۷۶۰۲۷۱	۹۳۰۴۶۳	۱۱۷۶۴۴۳
صنعت	۱۸۵۷۴۴۵۲	۲۹۶۸۱۸۰۲	۳۵۶۴۹۶۹۲	۴۸۸۱۳۷۹۸	۶۲۸۳۶۶۱۷	۷۵۱۷۷۳۴۶
تأمین برق و گاز و آب	۱۷۰۶۰۵۶	۴۳۸۲۷۸۱	۴۸۶۳۴۲۲	۶۲۵۹۳۴۴	۷۴۹۷۸۲۶	۸۸۲۶۸۵۳
ساختمان	۶۲۳۸۹۲۰	۱۲۷۱۹۶۲۰	۱۶۵۵۴۳۷۸	۱۸۴۰۸۷۵۰	۲۹۲۲۳۲۸۶	۳۴۲۷۶۷۴۴
عمده فروشی، خرده فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاهای	۱۱۱۵۵۷۳۱	۱۸۱۳۷۹۹۹	۲۲۳۸۹۸۷۷	۲۶۸۱۷۸۸۹	۳۲۳۶۲۱۰۲	۳۸۸۶۵۲۵۱
هتل و رستوران	۱۵۷۶۵۸۰	۲۸۹۵۴۷۸	۳۴۴۲۴۶۲	۴۲۰۸۱۶۱	۵۲۹۶۹۵۰	۶۸۹۵۲۸۰
حمل و نقل، انبارداری و ارتباطات	۵۹۷۱۷۸۱	۸۸۶۸۴۹۹	۱۰۲۱۸۷۲۶	۱۲۷۹۵۲۶۶	۳۸۶۵۸۶۲	۲۰۵۹۷۶۲۵
واسطه گریهای مالی ..	۸۱۳۵۸۸	۱۸۹۴۷۲۱	۲۴۲۷۹۱۰	۳۰۷۲۵۶۹	۴۴۰۳۹۵	۴۵۸۷۷۷۷
مستغلات، کرایه و خدمات کسب و کار ...	۶۶۷۷۰۸۵	۱۲۰۶۰۷۲۹	۱۴۴۸۴۸۱۰	۱۹۱۲۲۸۴۲	۲۶۳۸۷۸۴۹	۳۳۲۰۶۸۱۶
اداره امور عمومی، دفاعی و تأمین اجتماعی	۴۱۱۶۰۶۳	۵۳۲۷۵۳۶	۶۳۴۳۲۸۹	۸۲۵۶۶۷۷	۸۸۴۲۳۰۰	۱۱۰۷۸۳۱۴
آموزش	۲۹۰۶۸۱۶	۴۵۰۵۵۲۰	۷۱۸۷۳۶۳	۹۹۳۶۰۹۷	۹۲۷۱۳۸۰	۱۲۶۲۰۳۷۰
بهداشت و مددکاری اجتماعی	۲۳۷۰۱۱۵	۴۰۴۲۳۱۸	۵۴۱۱۹۲۰	۶۵۶۲۴۲۹	۹۶۸۱۱۸۶	۱۱۷۳۰۴۳۸
سایر خدمات عمومی، اجتماعی، شخصی و خانگی	۱۱۹۵۴۰۱	۱۸۵۱۸۳۵	۲۵۰۷۶۷۷	۳۵۴۴۴۱۷	۴۳۴۳۳۳۹	۲۷۷۰۷۴۷

مأخذ - مرکز آمار ایران. (ر. پ).

۳-۲۲ - مصرف واسطه بخش های عمده اقتصادی (میلیون ریال)

شرح	۱۳۸۰	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۷
جمع	۳۰۴۲۲۴۷	۴۹۴۵۷۶۱۶	۵۸۳۳۱۶۸۹	۷۵۰۸۵۹۱۵	۹۸۵۰۵۲۲۴	۱۲۱۸۴۶۶۵۰
کشاورزی، شکار و جنگلداری	۵۰۵۱۷۶۶	۶۹۷۲۴۰۷	۷۰۹۸۰۰۸	۹۱۵۱۸۴۴	۱۲۳۵۴۶۹۴	۱۳۴۹۴۲۵۸
ماهگیری	۵۰۱۲	۶۸۱۲	۸۳۲۹	۱۱۵۱۲	۱۷۷۰۷	۲۱۴۴۷
معدن	۶۲۰۱۶	۹۰۵۰۸	۱۱۲۴۱۹	۱۴۶۶۵۱	۱۸۳۵۸۱	۲۷۰۹۲۵
صنعت	۱۳۳۸۴۰۳۳	۲۱۱۳۱۶۳۶	۲۴۶۶۱۴۵۰	۳۴۲۱۷۷۸۴	۴۶۹۲۶۶۷۳	۵۶۳۶۹۲۵۱
تأمین برق، گاز و آب	۶۵۳۴۵۸	۱۷۳۵۹۵۵	۱۸۳۱۵۲۱	۲۰۹۰۴۷۵	۲۳۴۴۷۰۹	۲۷۸۶۷۹۱
ساختمان	۳۷۲۲۹۳۸	۷۶۰۹۹۰۵	۹۵۹۱۷۴۵	۱۰۵۵۰۰۸۱	۱۶۴۴۶۸۸۴	۱۹۱۵۵۶۳۶
عمده فروشی، خرده فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاهای	۱۶۹۹۱۲۹	۲۷۳۸۲۸۲	۳۴۰۷۱۱۵	۴۳۵۷۶۶۲	۵۳۸۱۸۴۶	۶۳۵۹۴۶۴
هتل و رستوران	۷۰۲۳۹۳	۱۳۳۴۰۸۴	۱۶۷۸۰۵۵	۲۱۰۹۴۶۳	۲۵۸۶۶۶۳	۳۳۱۹۴۱۶
حمل و نقل، انبارداری و ارتباطات	۲۰۶۳۲۰۳	۳۰۷۱۴۴۱	۳۸۹۸۳۴۷	۴۵۲۰۲۹۱	۲۴۶۲۷۵۸	۷۲۷۶۵۸۸
واسطه گریهای مالی	۱۷۴۳۷۹	۴۱۲۰۷۹	۵۳۸۷۹۲	۷۳۸۰۴۸	۲۴۶۸۵۷	۱۲۸۹۷۹۲
مستغلات، کرایه و خدمات کسب و کار	۸۶۳۲۴۶	۱۳۶۹۹۴۹	۱۶۲۰۱۹۹	۲۲۱۴۴۰۳	۳۲۴۲۸۰۱	۴۴۱۰۹۶۶
اداره امور عمومی، دفاعی و تأمین اجتماعی	۹۱۲۶۴۰	۱۲۲۱۵۰۶	۱۴۱۸۱۹۲	۱۸۲۶۴۶۸	۱۹۶۳۴۱۳	۲۴۱۹۳۸۳
آموزش	۳۰۸۳۳۲	۵۲۶۷۱۰	۷۳۵۹۹۹	۱۰۰۷۳۳۲	۸۹۸۸۸۷	۱۱۷۲۲۴۶
بهداشت و مددکاری اجتماعی	۴۸۴۰۴۱	۶۹۹۵۱۵	۹۵۰۸۲۹	۱۱۳۳۴۵۷	۲۱۶۵۵۷۹	۲۵۶۳۱۸۶
سایر خدمات عمومی، اجتماعی، شخصی و خانگی	۳۳۷۶۶۲	۵۳۶۸۲۷	۷۸۰۶۸۸	۱۰۱۰۴۵۳	۱۲۸۲۱۷۳	۹۳۷۳۰۱

مأخذ - مرکز آمار ایران. (ر. پ).